

Fiskeredskap för länge sedan

Ragnar Lannerbro berättar

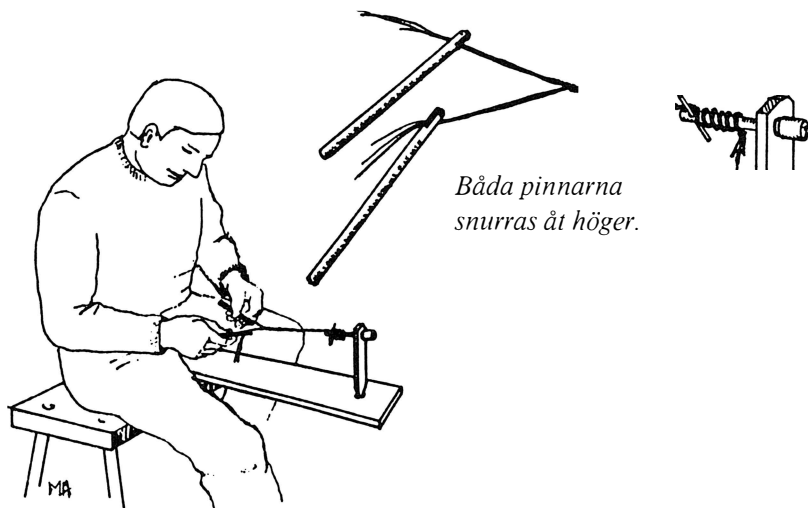
Sjön Säxen på Solleröskogen har sedan gammalt betraktats som en fiskrik sjö. Miljön kring sjön och landskapsbilden har inte förändrats mycket under årtusendenas lopp. Ragnar Lannerbro gjorde 1975—76 en noggrann inventering av stenåldersboplatser i trakten och fann inte mindre än 23 boplatser, dels utefter stränderna och dels på öarna. Av allehanda redskap som påträffats har ca 60% att göra med jakt och fiske. Form- och tillverknings-teknik visar att människor bedrivit fångst vid Säxen under förhistorisk tid vid vitt skilda tidsperioder.

Vad använde man då för redskap vid t.ex. fiske? Fångstfolket har känt till fångst med krok, ljustrar, ryssjor och not, därom vittnar fynd från andra boplatser i Dalarna. Dock har notdragning förmodligen inte förekommit längs Säckens steniga stränder, och sänkstenar har heller inte hittats där. Exakt hur fångsten bedrevs kan man endast gissa sig till. Eller, varför inte som Ragnar Lannerbro tillverka egna fiskeredskap av stenålderstyp och pröva fiskelyckan?

Lannerbro har således gjort en serie undersökningar beträffande fiske under förhistorisk tid. Här är en episod från en av hans expeditioner. Med sin alldeles nyinköpta Volvo, inhandlad av en Furudalsbo, och med sparkstöttingen på biltaket begav han sig

tillsammans med Gunnar Håll en vinterdag upp till en sjö på Solleröskogen för att fiska. Han körde så långt väglaget tillät, tog sig per sparkstötting ut på sjön och gick till verket. Efter en stund dök en Sollerökarl upp vilken visade sig vara fiskeuppsyningsman. I tron att bilen nere på vägen tillhörde en Furudalsbo — givetvis utan fiskekort — förväntade sig uppsyningsmannen ett riktigt kap. Men han fick tänka om då han såg Lannerbros fiskeredskap, en hemgjord metrev av tagel med ett kycklingben till krok. Resultatet blev istället att Ragnar fick ett fiskekort på livstid — under förutsättning att han fiskade med hemgjorda redskap av skilda slag.

Hur kan man då tänka sig att en stenåldersfiskares metrev såg ut? År 1959 då Lannerbro var i Landbobyn i Södra Venjan fick han se Anders Plahn (1893—1960) tillverka metrevar medelst härvel och tagel, en uråldrig metod som troligen praktiserades redan på stenåldern. Plahn hade lärt sig konsten av sin far.

*Båda pinnarna
snurras åt höger.*

Metrevstillverkning med härvel och tagel.

Metkrokar tillverkades av djurben, t.ex. från bröstben av fågel, men också av enträ. En kombination av sten och ben är också tänkbar. Järnkrokar kom först med järnåldern och vikingatiden.

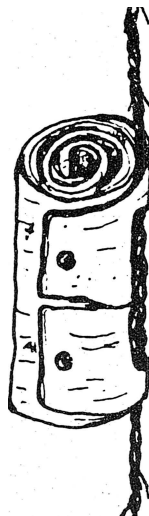
Flötet kunde vara en barkbit, eller konstfullt ihoprullat av näver.

Ville man ha blysänke kunde man i senare tid göra åverkan på någon dryckesstänka. Blypipen saknas ofta på gamla stänkor som ropas in på auktion t.ex.

Metspön växte på rot, visserligen inga isärtagbara 7-meters lättviktare, men fungerande.

Och sist men inte minst, sjön var full med fisk och rent vatten.

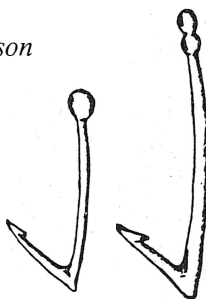
Så kunde alltså en fiskare vara rustad för länge sedan. Att få botanisera i Ragnars fiskeredskapslådor sätter onekligen fart på fantasin, och undertecknad är full av beundran över de små konsthantverk som radades upp på köksbordet. Angående Ragnars fiskelycka hänvisas till Tore Skogmans "Storfiskarvals", ni vet där armarna inte räcker till. Och om läsaren har en Sool-Öen 1977 i sin ägo, läs då om igen hans intressanta artikel om stenåldersboplatser inom Sollerö socken.

Margit Andersson

Skiffer från Leksberg, ben och lintråd. Genom att koka ben fick man fram lim.

Ben från kyckling och kalkon.

Teckningar: Margit Andersson